Animal Estates Haven van Rotterdam

Animal Estates 9.0 vertelt het verhaal van de in- en uitheemse dieren die, vaak onzichtbaar voor de toevallige voorbijganger, verblijven op het land, in de lucht en het water van Maasvlakte 2 in de Rotterdamse haven.
Op deze geopolitieke kaart leest u hoe deze dieren in de haven leven. Naast inspirerende, droevige, komische of absurde verhalen over de alstemming tussen de dierenwereld en de (menselijke) industrie, informeert de kaart ook over de aanpassingen die van beiden worden gevraagd om op deze plek naast elkaar te bestaan.
In een begeleidende video worden deze verhalen verteld tegen de achtergrond van het haven- en industriegebied en de weidse zee en het zand van het omringende landschap. Daarnaast informeert een serie van 30 borden bij FutureLand en het fietspad langs de zeewering van Maasvlakte 2 de komende jaren bezoekers over het bestaan van deze meestal onzichtbare dieren.
Animal Estates 9.0, Port of Rotterdam is de negende editie van Fritz Haeg's Animal Estates series. In deze edities wordt onderzocht hoe natuur en dieren bestaan in een stedelijke omgeving. Hoe ze zijn gehuisvest, ontvangen worden en soms opnieuw in onze stedelijk landschappen worden geintroduceerd. Het project begon in 2008 tijdens de Whitney Biennale in New York, en heeft sindsdien plaatsgevonden in Cambridge, Cleveland, San Francisco, Utrecht, Portland en Londen.

RUGSTREEPPAD
1 – *Voortplantingspoelen rugstreeppad*

De kleine, beschermde Rugstreeppad is voor zijn voortplanting afhankelijk van ondiepe, niet door mensen verstoorde watertjes waarin geen vis aanwezig is. De gebieden rond de enorme olieterminals worden beschermd tegen ongewilde verontreiniging door afwateringsgeulen die periodiek zijn gevuld met regenwater. Deze plekken zijn gewilde voortplantingslocaties geworden voor de padden. Overdag graven ze zich in het omliggende zand in, of vinden beschutting onder stenen of in konijnenholen.

ZWERVENDE HEIDELIBEL
2 – *Libellendomein*

In de haven zijn ongeveer 25 soorten libellen aanwezig. Dit zijn pioniers, op zoek naar geschikte omstandigheden voor voortplanting en het verzamelen van voedsel. Ze voeden zich voornamelijk met insecten zoals muggen, vliegen, bijen, mieren, wespen en soms een vlinder. Omdat ze water nodig hebben voor hun larven, leven ze vooral in de buurt van wetlanden, zoals poelen en greppels.

VELDLEEUWERIK
3 – *Zingende veldleeuweriken*

De Veldleeuwerik is een in Nederland sterk bedreigde soort waarvan de populatie in de afgelopen tien jaar met 95 procent is afgenomen. Bekend om zijn lied vliegt deze kleine bruine vogel tot grote hoogte in een urenlange zangvlucht. Toen de haven nog minder ver was ontwikkeld vormden de afwisselende korte en lange grasvegetatie een zeer geschikt leefgebied, maar vandaag de dag zijn er nog maar enkele paren over.

BERGEEND
4 – *Eenden nestelen in konijnenholen*

De Bergeend is een opportunistische watervogel en een veel voorkomende bewoner in het westelijk havengebied waar hij gebruik maakt van verlaten konijnenholen voor zijn nest, in ongestoorde gebieden dicht bij het water.

VISDIEF
5 – *Nesteleiland in slufter voor stern*

De Visdief is een trekvogel die overwintert in tropische en subtropische kustgebieden. In het grote waterbekken van baggerdepot de Slufter aan de westelijke rand van de haven is een groot broedeiland ontwikkeld. Voor enkele honderden van deze vogels is deze plek een thuis om hun jongen groot te brengen, beschermd tegen roofdieren en mensen.

GRIJZE ZEEHOND
GEWONE ZEEHOND
6 – *Uitzichtpunt zeehonden territorium*

Een Zeehond langs de Nederlandse kust zien is geen alledaagse gebeurtenis, omdat ze verstoord worden door mensen en hun huisdieren. Maar ze hebben tijdelijke rustplaatsen gevonden in de niet openbare gebieden in het industriële landschap van de haven. Samen met bijzondere vogel-en orchideeënsoorten hebben ze een klein ongebruikt eilandje gekoloniseerd. In geval van een aanvaring beschermt dit eilandje de gevaarlijke stoffen die zijn opgeslagen in de haven.

ZANDHAGEDIS
7 – *Zandhagedis waargenomen op strand*

Het vrouwtje van de Zandhagedis legt haar eieren in kos zand op een zonnige plek, waar ze worden achtergelaten om te worden uitgebroed door de opgewarmde bodem. Er zijn recente waarnemingen van deze beschermde soort in de duinen rondom de haven.

HAAS
8 – *Hazen verstopt in laag gras*

De Haas heeft vele graslanden tussen de zware industrie van de haven gekoloniseerd . Hij vindt genoeg voedsel op deze grote stukken omheind en onontwikkeld land omdat deze als preventieve maatregel tegen stuifzand zijn ingezaaid met lage grassen en granen.

KLEINE MANTELMEEUW
9 – *Nestelende meeuwen in oude autobanden*

Kleine mantelmeeuwen zijn in staat om precies hun broedlocatie terug te vinden en daar ieder jaar terug te komen. Als deze locatie een jaar later bedekt is met water, zullen ze dankzij hun 'interne gps' hierboven blijven cirkelen, wachtend op droger tijden. In gebieden in de haven die in de toekomst ontwikkeld worden, zullen kolonies van 25.000 vogels gedwongen worden te verplaatsen. Er worden aangewezen gebieden gereiserd voor de vogels, met geschikte vegetatie en oude autobanden om in te nestelen.

WOLHARIGE MAMMOET
10 – *Gevonden mammoet botten tijdens baggerwerkzaamheden*

De Wolharige mammoet leefde in het tijdperk van het Plioceen tot het Holoceen, van ongeveer 5 miljoen tot 4.500 jaar geleden. Door de krachtige Nederlandse baggerschepen werd zand van duizenden jaren oud van de zeebodem gehaald om daarmee nieuw land voor de enorme uitbreiding van de haven te creëren. Wolharige mammoetbotten werden regelmatig ontdekt in deze lang onaangeroerde zandlaag.

STADSDUIF
11 – *Duivenkolonie*

Stadsduiven hebben in de grote open gebieden in de haven een aantrekkelijke voedselbron ontdekt. Vooral de grote stukken nieuw land op de Maasvlakte die zijn ingezaaid met granen en andere kruiden, rijk aan zaden. Van origine broeden de vogels op kliffen, maar in de haven worden hoge industriële installaties als broedplaats gebruikt. Soms zorgen ze hier met hun uitwerpselen voor problemen op gebouwen en ramen.

SLECHTVALK
12 – *In toren wonende slechtvalk jaagt op duiven*

Door een broedkas te installeren op de schoorsteen van de elektriciteitscentrale heeft de haven de Slechtvalk verwelkomd. Deze roofvogel houdt van duiven, jaagt en belaagt ze door vanaf hoge uitkijkposten omlaag te duiken met een snelheid van 320 km/uur, wat hem het snelste lid van het dierenrijk maakt. Vanaf het hoogste punt van het havengebied ziet de Slechtvalk alles.

HUISKRAAI
19 – *Indiase Huiskraaien eten afval*

De Huiskraai is waarschijnlijk aangekomen in de haven op schepen afkomstig uit het Midden-Oosten, de lange reis vermoedelijk overleefd op afval van de bemanning. Het begon met twee kraaien in 1994 en momenteel leven ongeveer 30 vogels langs de kust aan de overkant van de haven, waar ze gezien worden als een gevaar voor de inheemse kraaisoorten en landbouw. Vaak worden ze gezien terwijl zij zich tegoed doen aan de resjes van het visrestaurant aan de waterkant van de haven.

KONIJN
20 – *Konijnenkolonie rondom olietanks*

Konijnenkolonies zijn te vinden achter de hekken rond de olietanks aan de noordkant van de haven. Een jager is belast met het beheersen van de populatie van deze zeer reproductieve dieren, die de beschermende aarden bermen rond de terminals in gevaar brengen. Een recentelijke stijging van natuurlijke vijanden zoals de Vos - wiens favoriete maaltijd bestaat uit konijn - kan helpen bij deze klus.

RUIGE DWERGVLEERMUIS
21 – *Windturbine gevaar voor trekkende vleermuis*

Duizenden vleermuizen van verschillende soorten hebben een trekroute langs de haven, vliegend tussen Scandinavië en Midden- en West-Europa. De grote windturbines langs de kust en bij de havenmonding vormen een bijzonder gevaar, waarvan de impact wordt onderzocht met behulp van sensoren die de bewegingen van de vleermuizen doorgeven aan dierenonderzoekers.

KUHLS PIJLSTORMVOGEL
22 – *Kuhls pijlstormvogel als verstekeling tussen de containers*

De Kuhls Pijlstormvogel is een zeldzame zeevogel die waarschijnlijk per schip is aangekomen in de haven. De eerste vogel die gezond was aangekomen, maar gedesoriënteerd na zijn lange reis, werd gesignaleerd door een nieuwsgierige havenarbeider. Hij werd opgelapt en losgelaten door onderzoekers die in de vogel een hele zeldzame soort hadden herkent. Er zijn er meer gekomen en ze creëeren hun leefomgeving tussen de stapels containers.

ZANDOORWORM
13 – *Zandoorworm ontdekt op het strand*

De Zandoorworm is een nachtactief insect dat leeft in zandige gebieden. De soort is zeldzaam in Nederland en wordt alleen gevonden in een aantal (stuif)duinen in de zuidelijke en centrale delen van het land. Het uitgestrekte 'nieuwe land' van het havengebied is gemaakt met opgespoten zand van de zeebodem. De Zandoorworm is onlangs ontdekt op een van de nieuwe afgelegen stranden. Dit is voor onderzoekers het bewijs dat zij kunnen vliegen en grotere afstanden kunnen afleggen dan aanvankelijk werd gedacht.

DWERGSTERN
14 – *Dwergsterns huizen achter hekwerk*

De Dwergstern is een grondbroedende trekvogel en was in de 19e eeuw een normale verschijning aan de Europese kusten en in wetlands. Nu is hij echter een zeer zeldzame vogel. Onlangs vestigde zich een kolonie op een onontwikkeld stuk strand in de haven. De industriële locatie is vrij van het soort gras waar vossen zich in verstoppen, ver van roofdieren als ratten en afgeschermd voor mensen. Maar zodra het gebied ingericht zal worden door bedrijven zal hun habitat verdwijnen.

DRIETEENMEEUW.
VINK. ROODBORST
15 – *Uitkijkpunt trekvogelroute*

De haven is een belangrijk punt in de route voor trekvogels langs de kust van West-Europa. Vrijwillige vogelaars dragen bij aan het in kaart brengen van deze vogelbewegingen en communiceren hun informatie via www.trekstellen.nl. Een nieuw observatiepunt is ontwikkeld op het meest westelijke puntje van de haven waar het publiek zelf kan meekijken.

JAPANSE OESTER.
CHINESE WOLHANDKRAB
16 – *Aankomst Japanse Oesters en Chinese krabben per schip*

Veel van de schelpen die gevonden worden op de stranden van the haven, zijn uitheemse soorten die oorspronkelijk per schip meegekomen zijn. In slechts een paar decennia zijn de meeste inheemse soorten vrijwel uitgestorven en vervangen door invasieve soorten, waaronder de Japanse oester. De Chinese wolhandkrab kwam hier op eenzelfde manier, meegzogen in het waterballast in China, die weer losgelaten wordt in Rotterdam wanneer de schepen hun lading lossen.

ATLANTISCHE STEUR
17 – *Steur gevolgd via transponders*

De twee meter lange Steur leeft in de zee, maar paart in het binnenland, daarnaartoe zwemmend via het estuarium van de haven naar voortplantingswateren in de Duitse en Zwitserse rivieren. Zestig van deze vissen werden onlangs opnieuw geïntroduceerd in het wild, omdat de soort was uitgestorven als gevolg van barrières op de trekroute en watervervuiling. Elke vis is voorzien van een transponder die signalen afgeeft aan onderzoekers, die monitoren hoe de vissen zich bewegen door de rivier. Vele vissen wisten de zee te bereiken.

KOPERWIEK
18 – *Lijsters dronken op bessen*

Koperwieken kunnen in de haven in grote aantallen gevonden worden terwijl zij zich tegoed doen aan overrijpe Duindoornbessen. Soms te vol om te vliegen gisten de bessen in hun maag waardoor ze dronken kunnen worden. Ze kunnen soms zelfs vast komen te zitten wanneer zij zich verstoppen in de doornige struiken. Zo nu en dan zijn zwermen van dronken Koperwieken te vinden in een enkele bossage in de haven.

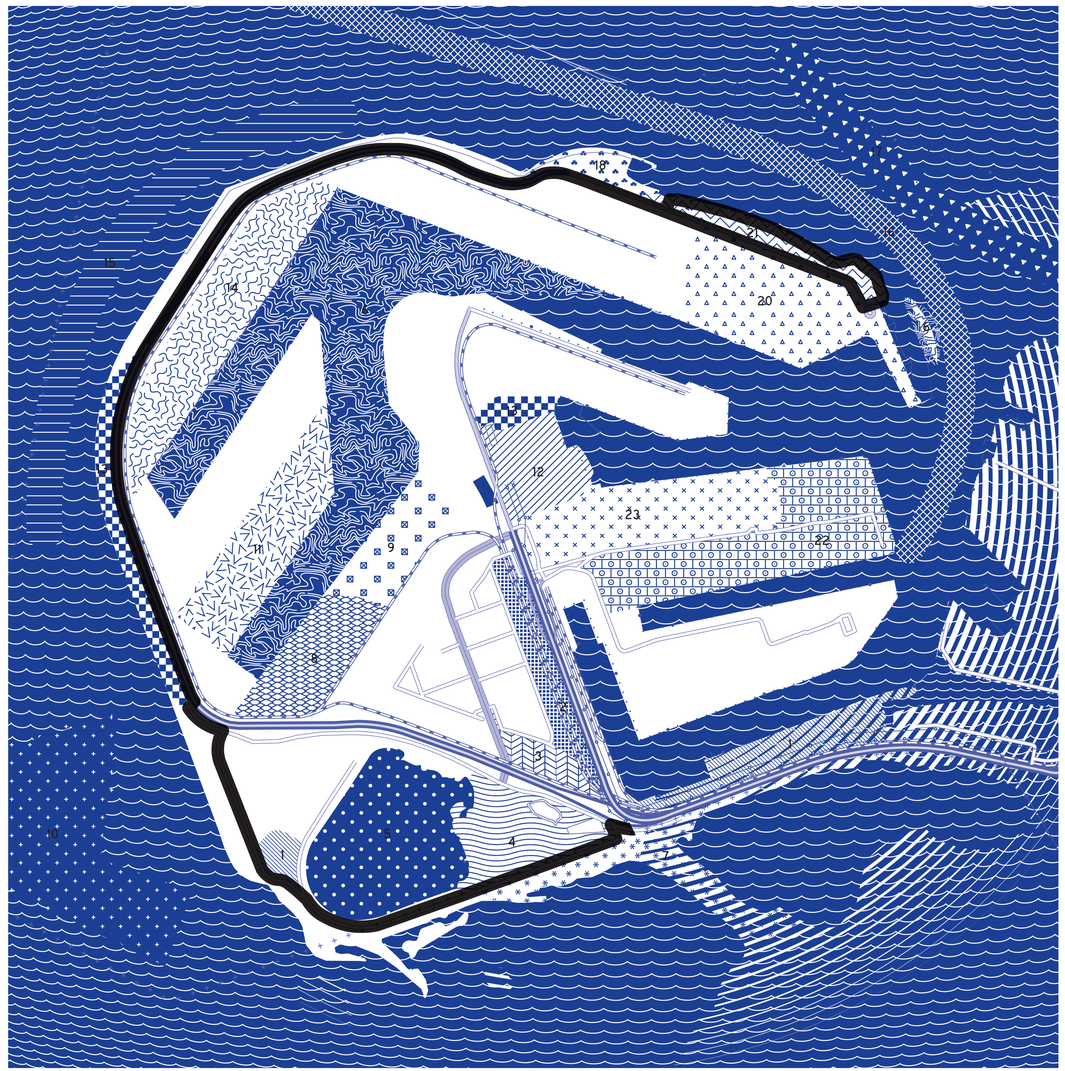

WWW.ANIMALESTATES.ORG

1 ..... BUFO CALAMITA
2 ..... SYMPETRUM FONSCOLOMBII
3 ..... ALAUDA ARVENSIS
4 ..... TADORNA TADORNA
5 ..... STERNA HIRUNDO
6 ..... HALICHOERUS GRYPUS / PHOCA VITULINA
7 ..... LACERTA AGILIS
8 ..... LEPUS EUROPAEUS
9 ..... LARUS FUSCUS
10 ..... MAMMUTHUS PRIMIGENIUS
11 ..... COLUMBA LIVIA
12 ..... FALCO PEREGRINUS
13 ..... LAPIDURA RIPARIA
14 ..... STERNA ALBIFRONS
15 ..... RISSA TRIDACTYLA / FRINGILLA COELEBS / ERITHACUS RUBECULA
16 ..... CRASSOSTREA GIGAS / ERIOCHEIR SINENSIS
17 ..... ACIPENSER OXYRINCHUS
18 ..... TURDUS ILIACUS
19 ..... ORYCTOLAGUSCUNICULUS
20 ..... PIPISTRELLUS NATHUSII
21 ..... CALONECTRIS BOREALIS
22 ..... CYGNUS OLOR
23 ..... COENONYMPHA PAMPHILUS ARICIA AGESTIS

ANIMAL ESTATES 9.0 is een project van Fritz Haeg in samenwerking met Åbäke
ANIMAL ESTATES 9.0 is a project by Fritz Haeg in collaboration with Åbäke

Curator : Theo Tegelaers, TAAK (Amsterdam)
Projectmanagement/Project management : Ria Haagsma (Port of Rotterdam)
Assistent curator en Productie/Assistant curator and Production: Simone Kleinhout, TAAK (Amsterdam)
Ecologisch advies/Wildlife advisors : Niels de Zwarte, Garry Bakker, Bureau Stadsnatuur (Rotterdam)
Video: Jasper van den Brink, Dwarsboom Studio (Amsterdam)
Verkeersborden en kaart ontwerp/Road signs and map design : Åbäke with Joseph Pleass (London)

In opdracht van en met financiële steun van het Havenbedrijf Rotterdam en SKOR|Stichting Kunst en Openbare Ruimte
Commissioned by and with financial support of the Port of Rotterdam and SKOR|Foundation for Art and Public Domain

HUISKRAAI
19 – *Indiase Huiskraaien eten afval*

A series of thirty signs have been permanently installed at furnished contact points in the port of Rotterdam. This ego-political map depicts along with stories - at times inspirint, mostly invisible creatures, interpretive information and alerting visitor. The ego-political map depicts the animal occupiers of the port and also the social human populations and accommodations between the wildlife and human activity - the interactions of Fritz Haeg's Animal Estates series which explores the ways in which wildlife is accommodated, welcomed and even reintroduced into our urban landscapes. The project debuted in at the 2008 Whitney Biennial in New York City, and has since gone on to Cambridge, Cleveland, San Francisco, Utrecht, Portland and London.

KONIJN
20 – *Konijnenkolonie rondom olietanks*

Rabbits can be found behind the fences surrounding the oil tanks on the north side of the port. A hunter is charged with controlling the population of these highly reproductive creatures, who compromise the protective earth layer and a hole in the industrial landscape of the port. Along with hare - whose favorite meal is rabbit - may help do the job.

RUIGE DWERGVLEERMUIS
21 – *Windturbine gevaar voor trekkende vleermuis*

Thousands of bats with various species have been recorded flying through the port to their winter roosts. Sixty of these bats were recently re-introduced into Swiss rivers. Sixty of these bats were recently re-introduced into the wild since they were extinct due to migratory barriers and polluted waters. Each bat has outlived a transponder sensing a tracking signal to researchers monitoring their movements through the river. Many of them made it to sea.

KUHLS PIJLSTORMVOGEL
22 – *Kuhls pijlstormvogel als verstekeling tussen de containers*

The Kuhl's Petrel is a migratory bird of the port are non-native species that arrived by ship from around the world. 19th century European sailors and settlers introduced these species to the port. Brief sailors visits, a very rare bird, to the port. Brief sailors visits, a very rare bird, to the port. Brief sailors visits, a very rare bird,

Voortplantingspoelen rugstreppad

DU: RUGSTREEPPAD
EN: NATTERJACK TOAD
SC: BUFO CALAMITA

1—Seasonal Natterjack Toad mating ponds

Libellendsmein

DU: ZWERVENDE HEIDELIBEL
EN: RED-VEINED DARTER DRAGONFLY
SC: SYMPETRUM FONSCOLOMBII

2—Dragonflies around train tracks

Eenden nestelen in konijnenholen

DU: BERGEEND
EN: COMMON SHELDUCK
SC: TADORNA TADORNA

4—Ducks nesting in rabbit holes

In toren wonende slechtvalk jaagt op duiven

DU: SLECHTVALK
EN: PEREGRINE FALCON
SC: FALCO PEREGRINUS

12—Peregrine falcon pigeon hunting from tower

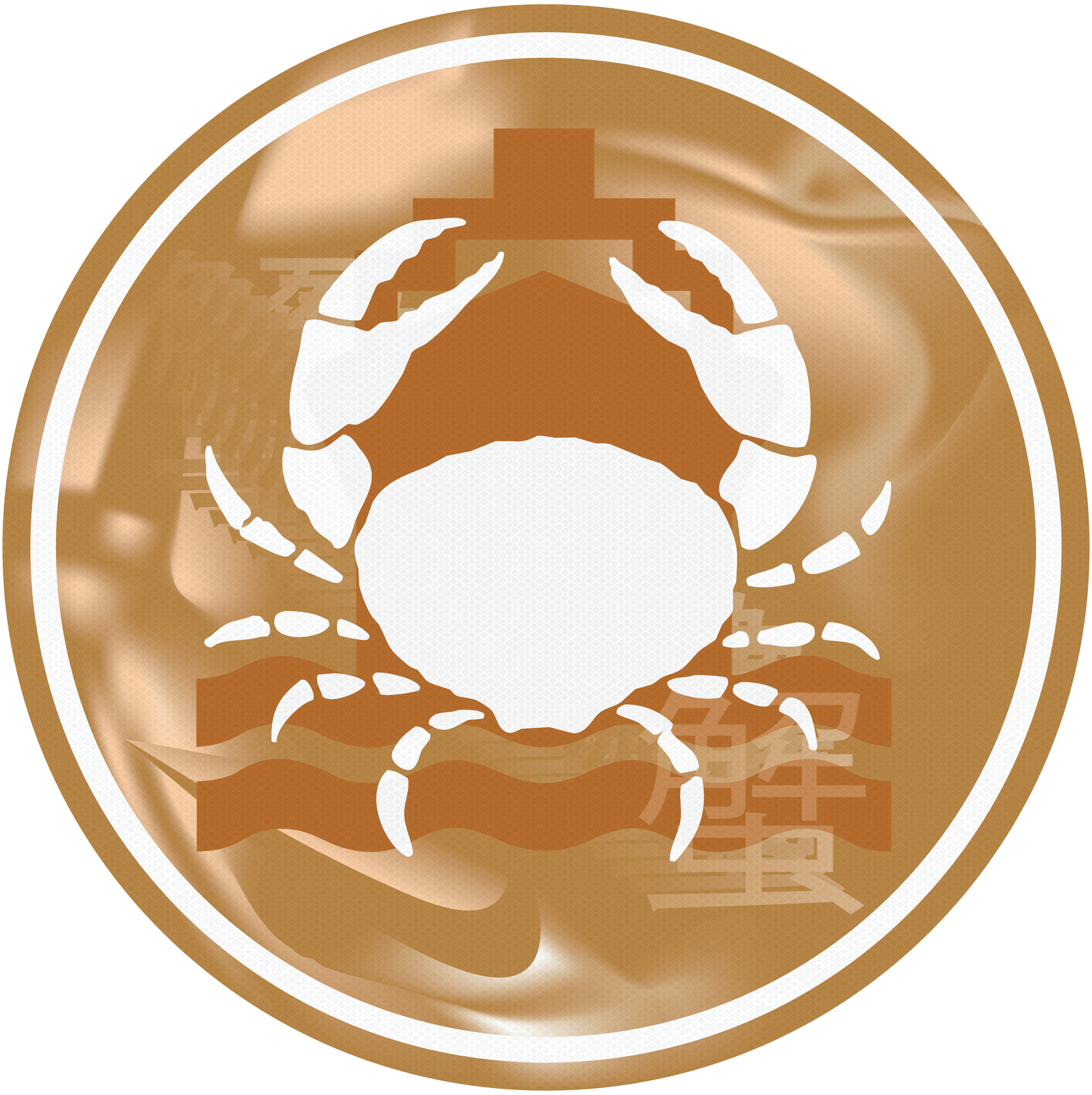

Aankomst Chinese wolhandkrabben per schip

DU: CHINESE WOLHANDKRAB
EN: CHINESE MITTEN CRAB
SC: ERIOCHEIR SINENSIST

16—Chinese crabs arriving by ship

Zeekandeneiland

DU: GRIJZE ZEEHOND / GEWONE ZEEHOND
EN: GREY SEAL / HARBOR SEAL
SC: HALICHOERUS GRYPUS / PHOCA VITULINA

Windturbine gevaar voor trekkende vleermuis

DU: RUIGE DWERGVLEERMUIS
EN: NATHUSIUS PIPISTRELLE BAT
SC: PIPISTRELLUS NATHUSII